

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
	Szerző <i>Kassák S.</i>		Tárgy <i>361.1</i>
	Cím <i>A háboru egy angyalföldi ház ablakából.</i>		Hely
	Forrás: <i>Világ</i>		Idő <i>"1915"</i>
	Bp.	1915 v/30	(Köt. v. füz.)
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	Személy
			Helyszám

A háboru egy angyalföldi ház ablakából

Bizonyára nagyon sokan ismerik ezt a borzongatóan szép fészket a pogány városi életnek, ahol a kíváncsi szem még néhány hónap előtt, mint valami ördögi panorámában halomra dobálva láfhatta Budapest minden mocskát és szépségét. Az utóbbi esztendőkből nem volt nap, hogy az ujságok valamelyes megdöbbenítő hírt ne adtak volna róla. S a kábult fejekben még ott élnek a szegénység tüzes orgiái: a kocsmás bicskázások, a nyolc krajcáros tolvajkodás, a zakatoló gyárak könyörtelen emberfalása és a robotosok öntudatos lázadása, amely már nem egyszer próbálta meg a munka koldus egyhangúságába beleemelni a forradalom vörös fáklyáját. A Lehel-uti kocsisok vérbefojtott sztrájkja, a lakók mozgalma, a Jancsics-réti kilakoltatottak, akik hetekig éltek semmiből s végre mint győzök vonultak vissza a sárga bérkaszárnnyak gyomrába — emlékszünk rájuk. De mindez a harcos, érvényesülni akaró erő hol van ma?

Mint akár a legkisebb falut, ahol tíz száz keménynyaku ember tette ki az életet, úgy Angyalföld szívverését is lassan, lassan vasmarkába fojtotta a háboru. Az első napok mámorra ugyan fölötte sem tudott hatás nélkül átuszni s ha Angyalföld ezideig valamikor szabadon a magáé lehetett, úgy az a mult esztendő augusztusában volt.

Esténként kürtösök járták be az ut-

cákat, a rézszerszám szakadalanul ismételte a szigorú takarodót s a futókló hangok, mint valami óriási tarka uszályt huzták maguk után ide-oda Angyalföld népét. A kocsmák éjfélutánig nyitva voltak s (ó soha magánul nem gondoló tömeg) a részegséget most, mint a szebb jövő előlegét, mosolyogva engedte meg magának a legkoldusabb is.

Angyalföldnek ez a szinte hihetetlen kedve egészen az első sebesültek megérkezéséig tartott. Majd egyszerre füstöt vetett minden háborus lelkesedés. Mert igazán csak most vették észre otthonuk ürességét, teljes szívvel csak most érezték el a sokat emlegetett lövészárkokig, ahol az ő kedveseik játszanak a halállal s akiket holnap talán csonkán, munkára hasznavehetetlenül hoz vissza a vonat. Az apjuk, fiuk majdnem bizonyos elvesztése, a maguk kilátástalan jövője torlkukra ragasztotta a hangos kiáltást, a szemüket könnyek takarták el a kíváncsiskodástól és Angyalföld, mint valami egyetlen halottasház, magába roskadtan, csöndben és tétova várakozással ült a hosszú télben.

A kendőkkel, ócska ruhadarabokkal beteregetett ajtók gondosan becsukodtak, máskor lármás fészkekből egy árva káromkodás nem tévedt az üres gangokra, s mindig hasas, elfonnyadt asszonyok csipős pletykákkal nem szomszédoltak és az eddig nélkülözhetetlennek hitt zongoraverklik táncra bolondító recsegése-ropogása is kimaradt a sötét, mély udvarokból. A trágár, vidám verklislegények helyét, akiket szintén fegyver alá sodort a

nagy rendbontó, néhány vak házaspár töltötte be. Ujra divatba jöttek a repedt bordájú harmonikák, a köhögős okarinák és a dacos szocialista-indulók helyett a „megállj, megállj kutya Szerbia“ kezdetű nótácska, majd meg a himnusz s még ennél is szívhez szólóbb magyar kesergők. De a pénzt, a papirba tekert filléreket ezek is csak nagyon gyéren tudták lekönyörgni az emeletekről. A furcsa, rongyos „énekes“ vagy „zenész“, aki a békés időkben játszva kereste meg a napi hat-hét koronáját, most ugyanannyi halossal is szívesen beérné. De kinek kedves most az ő mesterségük? Ki lát most erre több jót az ő világtalan szemük-nél, ki léphet többet szabadon az ő csonka féllábuknál? Egy-egy udvarban félóráig is elálldogálnak a jámborok, rendületlen kitarással nyüvik az ócska hangszerszámot uj és uj nótákra köszörülik kenetlen gégejükét, de mindezt, a kasszára majdnem eredménytelenül. S a koldusjárás mégis egyre nagyobb lesz, egyre újabb és újabb elemekkel szaporodik Angyalföldön.

síti a hádbavonultak hozzátartozóit, csak nagyon keveset változtat a helyzeten. Mert a külvárosba szorult emberek majdnem valamennyien krajcár nélkül vették fel a küzdelmet az egyre nyomorítóbb háborus viszonyokkal s ezért most az általános ipari pangás és a kellő összedolgozás nélkül szó sem lehet napi szükségleteik előteremtéséről. S ennél a pontnál a segélyezés impraktikus voltát sem szabad figyelmen kívül hagyni. A hádbavonultak (aki a legtöbb esetben egyetlen munkabíró, tehát egyetlen pénzkereső)

volt a családnak) hozzátartozói a bevonulás után két és fél hónapra kapják az első segélyt s ez a hosszú köz teljesen romba dönt a proletárcsaládok igénytelen életalapját. Mire az első segélyt kézhez kapják, addigra már zálogba vándorolt minden valamit érő holmink, már rég betegre koplalták magukat s a kis summa pénzzel ezerféle lyukat kell betömniök, hogy meg ne fulladjanak a „rengeteg” adósságban. A kéthónapi pénztelenség tehát minden kivezető utat elmosott előlük s nagyon sokakat már a következő rendes segélyezés sem tud megmenteni az állandó nyomorúságtól. Napról-napra gyorsabban haladnak lefelé a lejtőn, amelynek sötét végállomása az éjjeli menedékhely, vagy a városi szükségbarakok, vagy talán még ezeknél is valami rosszabb.

Az bizonyos, hogy annyi és annyira istápolásra szorult lakója még sohasem volt Angyalföld ingyen menhelyeinek, mint a háboru óta. A kocsmák, tébolvitó pálinkás butikok erősen megürültek, de napestig nem tevődik be az ingyenebédék és ingyen fekhelyek más-kor szegénnyel nyitott kapuja. A tavalyi fiatal erejű munkakerülők, bicskás kocsmatöltelékek helyén, serdülő gyerekek és megrokkant aggok pihentetik magukat a kemény pricseseken, de többé már ők sem a *még*, vagy a *már* ártatlanság nemtörődömségével, amelynek hiánya most annyira hasonlónvá teszi őket a fogatlan ragadozókhöz.

A napokban kint jártam a városi szükség-

barakokban, hogy néhány kiütközőbb momentumot az olvasó elé rajzolhassak az ideszorult hajléktalan családok életéből, de a telep felügyelője (egy hatalmas szál ember, aki mellesken és minden más alkalommal földig alá-zatos városi kézbesítő) ingujjban, képén zsiros bajuszkötővel, mint valami aréna direktora, könyörtelenül elém állt. Kértem, engedje meg, hogy néhány lakásba benézhessek, néhány ember mai sorsa felől érdeklődhessenek.

— Nem, azt nem lehet — mondta határozott meggyőződéssel. — Elég bajom van velük így is, nem még, hogy én piszkáljam meg a nyugalmaikat.

— De hiszen én nem akarok nekik forradalomról prédikálni.

— Tudom, tudom, uram, hogy nem fog forradalomra izgatni, de a vége mégis csak ilyesmi lenne a látogatásnak. Éppen elég volt ebből egyszer . . .

— ??!

— Igen! Multkor is itt járt egy fiatal ur, azt hiszem, festő volt, bevezettem néhány szobába, mert tanulmányozni akart valamit s mit gondol, mi lett ennek a látogatásnak a vége?

. . . Egy szörnyű verekedés, amiben az egész telep résztvett. Azt hitték ezek a szerencsétlenek, hogy egyeseknek pénzét osztogatott az a jóruháju idegen s ezen annyira összekaptak, hogy két rendőrnek kellett itt posztolni egész éjjel. Nem uram, amíg a háboru tart, legjobb lesz, ha békén hagyjuk ezeket a szerencsétleneket, akikhez még nagyon is közel vannak a többé talán már soha rájuk nem találó jobb idők.